

FIEKE OPDAM

Non-actief

Nijgh & Van Ditmar
Amsterdam

Opgedragen aan Jacob, Rose en Brianna

‘Ik ben waar, wat jij ook zegt.’
Karin Bloemen

Artikel 261 Sr, lid 1

Hij die opzettelijk iemands eer of goede naam aanrandt, door telastlegging van een bepaald feit, met het kennelijke doel om daaraan ruchtbaarheid te geven, wordt, als schuldig aan smaad, gestraft (...).

Artikel 261 Sr, lid 2

Indien dit geschiedt door middel van geschriften (...) wordt de dader, als schuldig aan smaadschrift, gestraft (...).

Artikel 261 Sr, lid 3

Noch smaad, noch smaadschrift bestaat voor zover de dader heeft gehandeld (...) te goeder trouw heeft kunnen aannemen dat het te last gelegde waar was en dat het algemeen belang de telastlegging eiste.

Artikel 262 Sr, lid 1

Hij die het misdrijf van smaad of smaadschrift pleegt, wetende dat het te last gelegde feit in strijd met de waarheid is, wordt, als schuldig aan laster, gestraft (...).

Kinderen leren dat ze niet mogen liegen. Verkrachte kinderen weten dat daar één uitzondering op is. De dader moet je beschermen. Koste wat het kost.

Als volwassene hoor je dat je erover moet praten, als je maar geen namen noemt. Want de dader mag niet herleidbaar zijn, behalve als je een rechtszaak gewonnen hebt. Dat maar 0,4 procent van de vermeende daders daadwerkelijk vervolgd wordt, moet je voor lief nemen. Wat niet bewijsbaar is moet verzwegen worden. Die wetgeving is goed, want een samenleving waar mensen op basis van onderbuikgevoel vervolgd kunnen worden, is een barbaarse. Maar dat het systeem uit balans is, dat het vaker de dader dan het slachtoffer beschermt, lijkt me een redelijke conclusie. Dat ten minste 99,6 procent van de vermeende slachtoffers zou liegen, is logischerwijs onmogelijk. Dus het systeem schiet tekort voor slachtoffers en dat mag weleens gezegd.

Toen ik dit boek schreef, wist ik dat ik een deel van de waarheid moest verzwijgen. Daar was ik op voorbereid. Tot ik op een dag het advies van mijn advocaat doorlas en er iets in mij brak. Ik voel me als een (ongetrainde) acrobaat die al een leven lang door de hoepeltjes van dader en wet heen springt. Elk woord, elke zin, elke gedachte moet precies passen tussen wat waar is en wat volgens de wet gezegd mag worden. Ik onderschrijf het belang van smaad- en lasterwetgeving. Een deel van de waarheid verzwijgen is soms zelfs een artistieke keuze. Maar ik weiger te liegen. Na een leven lang vastgezet te hebben in het web van mijn dader, offer ik mijn vrijheid niet meer

op. Desalniettemin wil ik benadrukken dat namen, plaatsen en herleidbare details zijn gewijzigd. Aan de gebeurtenissen heb ik niets veranderd, aan de herkenbaarheid van de mensen wel. Ook heb ik elementen toegevoegd, zonder de lijn van het verhaal aan te tasten. Zo is het een 'roman' geworden, want anders dan mijn dader(s) ben ik er namelijk niet op uit om iemands leven te verpesten. Wel om mijn verhaal te delen en daarmee andere slachtoffers te inspireren hetzelfde te doen, want zwijgen is geen antwoord.

Als Rosa Parks nooit was blijven zitten, zaten mensen van kleur nu nog achter in de bus. Als Aletta Jacobs niet de straat op was gegaan, hadden vrouwen nu nog steeds geen stemrecht. Als slachtoffers blijven accepteren dat ze moeten zwijgen als er wettelijk gezien te weinig bewijsmateriaal is, blijven daders vrij.

Daarom heb ik ervoor gekozen om de daders uit mijn jeugd geslachtsloos en met één letter aan te geven. Op deze manier zijn zij onherleidbaar, zonder dat ik de waarheid opnieuw moet aankleden in woorden die de dader beschermen. Want iemand moet een keer zeggen: tot hier en niet verder. Als de wet ons niet kan beschermen, moeten we dat zelf maar doen.

Proloog

‘Wat ik ook doe, ik blijf voor altijd een leugenaar,’ snik ik.

Karin tilt haar enorme jurk op en gaat naast me zitten. ‘Liegen omdat je de dader wil beschermen is heel normaal, Fieke, we doen het allemaal.’

‘Nou, jij blijkbaar niet... jij zegt toch ook alles wat je wil?’

‘Ja, maar daar moest ik wel eerst vijftig voor worden.’

‘Zo lang wil ik helemaal niet wachten... ik wil gewoon vrij zijn! Ik wil niet telkens na hoeven denken wie wat weet,’ antwoord ik.

‘Waar ben je het allerbangst voor?’ vraagt ze kalm.

‘Alles! Als ik mijn verhaal vertel, raak ik sowieso mijn hele familie kwijt, die gaan me nooit geloven!’ huil ik verder.

Karin kan nog beter luisteren dan Jezus. Ze is stil, maar aan haar ogen kan ik zien dat ze alles hoort. Hoe pijnlijk mijn woorden ook zijn, ze schrikt nooit. En als ik mezelf stoerder voordoe dan ik me voel geeft ze me ‘the look’ waardoor ik alsnog eerlijk ben.

‘Dat lied dat jij vandaag zong... over dat je waar bent... dat zal ik nooit over mezelf kunnen zingen,’ ga ik verder. ‘De waarheid zeggen is gewoon geen optie voor mij, weet je hoeveel levens ik daarmee kapotmaak?’

‘Heb je er weleens bij stilgestaan hoeveel levens je kapot zou kunnen maken door niets te zeggen?’ antwoordt ze zacht.

Ik weet dat ze gelijk heeft. Zolang mijn dader nog vrij rondloopt, kunnen er elke dag slachtoffers bij komen. Vorige week

droomde ik zelfs dat ik geboeid in de rechtbank zat omdat ik aangeklaagd werd door alle meisjes die door X gepakt waren. Ze waren woest. 'Je wist het, lafbek! Waarom deed je niets? Je had ons kunnen redden!' Ik had teruggeschreeuwd dat ik eerst de rechter moest overtuigen. Ze hoorden me niet.

'Stap voor stap,' hoor ik Karin zeggen. 'Geef jezelf de tijd... en onthoud: het kan nooit meer zo erg worden als het was.'

Ons gesprek wordt onderbroken door een klop op de deur. 'Ka, we gaan inpakken, ben jij klaar?' Een vrouw met een enorme bos krullen steekt haar hoofd door de deuropening van de kleedkamer. Ik glimlach in de hoop dat ze dan niet ziet dat mijn mascara uitgelopen is.

'Oké Fiek, wanneer zie ik je weer?'

'Volgende week... dan hebben we les,' antwoord ik terwijl ik opsta.

'Zorg dat je even goed repeteert hè, dan kunnen we lekker doorwerken.' Ik knik. Voordat ik de deur uit loop geeft Karin me nog een knuffel. 'Niet opgeven, het komt echt goed!'

Pas als ik bijna bij mijn auto ben, durf ik weer te huilen. Heel hard te huilen. Mijn stem klinkt als een eend die op de vlucht is voor haar jager. Dat heb ik altijd als ik huil om dingen van vroeger. Alsof de pijn zo diep weggestopt zit dat ik die eruit moet persen. In mijn spiegel zie ik dat er een man met een hond richting mijn auto loopt. Kut, als hij maar niet aardig gaat doen. Nog voor ik mijn auto kan starten, drukt hij zijn enorme neus tegen mijn raampje. 'Alles goed mevrouw?' roept hij.

'Ja hoor.' Ik glimlach schaapachtig. 'Ik moest gewoon even huilen... want eh...'

De hondenman kijkt me vragend aan.

'...mijn partner is vreemdgegaan.' The fuck! Wat zeg ik nou weer?

'O, wat vervelend zeg... kan ik iets voor u doen?'

Ik schiet in de lach: 'Eh... nee... ik vermoed van niet. Of u moet God zijn, dan misschien wel.'

De man kijkt me verbaasd aan.

‘Sorry, ik zeg wel vaker gekke dingen als ik huil.’

Hij knikt. ‘Sterkte, mevrouw.’

De hond – die duidelijk niet onder de indruk is van mijn gejam – trekt hem mee naar een poepveldje verderop. Om te voorkomen dat ik nog meer empathische mensen tegenkom, start ik vlug mijn auto en rijd de hoek om. Op de speakers hoor ik Karin zingen: ‘Ik ben waar, wat jij ook zegt. Ik ben waar, ik meen het echt. Heb me lief, of hekel mij, maar ik ben waar; eindelijk vrij!’